
MESLEKİ MÜZİK EĞİTİMİ VEREN KURUMLARDA ESER TEMELLİ BOZUK DÜZENİ BAĞLAMA ÖĞRETİMİ İÇİN BİR REPERTUVAR MODELİ ÖNERİSİ

A Repertoire Model Proposal for Teaching Work-Based Bozuk Düzen (Tuning System) Bağlama in Institutions Providing Professional Music Education

Hakan AYKURT*, Alper BÖREKÇİ**

ÖZ

Bu araştırma, mesleki müzik eğitimi veren kurumların lisans düzeyinde verilen bozuk düzeni bağlama eğitiminde kullanılmakta olan eserleri bağlama eğitimcilerinin görüş ve deneyimleri doğrultusunda zorluk düzeylerine göre sınıflandırmak ve farklı seviyelerdeki öğrencilere yönelik eser seçiminde eğitimcilere kolaylık sağlamak amacıyla yapılmıştır. Betimsel bir durum çalışması olan bu çalışmanın katılımcılarını, 15 farklı üniversiteden 23 öğretim elemanı oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, hazırlanan değerlendirme anketi aracılığıyla elde edilmiştir. Araştırmada bağlama eğitimcilerinin kişisel deneyimlerine bağlı görüşleri doğrultusunda bağlama eğitiminde kullanıldığı tespit edilen 261 adet eserin TRT repertuvarında yer alan notasyonları esas kabul edilerek, bağlama eğitimcilerinin verdiği puanlar sonucu zorluk derecelerine göre sınıflandırılması yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar neticesinde, başlangıç düzeyinde 28 adet eser, orta düzeyde 183 eser, ileri düzeyde ise 50 eser belirlenmiştir. Buna göre, en kolay eser 2,21 puan ortalamasıyla "Uzun İnce Bir Yoldayım" olurken, en zor eserler ise 11,6 puan ortalamasıyla "Nihavend Üvertür" ve "Naz Nazi" olarak belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar neticesinde, bağlamada icracıların teknik becerilerini geliştirmeye yönelik yeni çalgısal eserlerin bestelenmesi ve bunların bağlama öğretim programlarına dahil edilmesine yönelik çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Bağlama, Bağlama Eğitimi, Bağlama Repertuvarı, Repertuvar Modeli, Türk Halk Müziği

ABSTRACT

This research was conducted in order to classify the Turkish folk songs used in the *bozuk düzen* (tuning system) *bağlama* education given at the undergraduate level of professional music education institutions according to their difficulty levels through the opinions and experiences of the bağlama educators and to facilitate the educators in the selection of Turkish folk songs for students at different levels. Participants of this study, which is a descriptive case study, consist of 23 lecturers from 15 different universities. The data of the research were obtained via the evaluation questionnaire prepared. In the study, 261 Turkish folk songs that were determined to be used in bağlama education were classified according to difficulty levels as a result of the scores given by the bağlama educators by considering the notations in the TRT repertoire. As a result of the obtained results, 28 works at beginner level, 183 works at intermediate level and 50 works at advanced level were determined. Accordingly, the easiest work was "Uzun İnce Bir yoldayım" with an average of 2.21, while the most difficult works were "Nihavend Üvertür" and "Naz Nazi" with an average of 11.6 points. As a result of the obtained results, various suggestions were made for the composition of new instrumental works in order to improve the technical skills of performers in bağlama and to include them in the bağlama training programs.

Keywords: Bağlama, Bağlama Education, Bağlama Repertoire, Repertoire Model, Turkish Folk Music

Araştırma Makalesi/Research Article - Geliş Tarihi/Received Date: 31.07.2020, **Kabul Tarihi/Accepted Date:** 16.11.2020

* **Sorumlu Yazar/Corresponding Author:** Öğr. Gör. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Müzik Teknolojisi Bölümü, E-posta: hakanaykurt@karatekin.edu.tr ORCID ID: 0000-0002-0375-6175

** Arş. Gör. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Müzik Bölümü E-posta: aborekci@mehmetakif.edu.tr ORCID ID: 0000-0002-5563-5383

Atıf/Citation: Aykurt, H., Börekci, A. (2020) Mesleki Müzik Eğitimi Veren Kurumlarda Eser Temelli Bozuk Düzeni Bağlama Öğretimi İçin Bir Repertuvar Modeli Önerisi. 191-213.

Extended Abstract

This research was conducted in order to classify the Turkish folk songs used in the *bozuk düzen* (tuning system) *bağlama* education given at the undergraduate level of Professional music education institutions according to their difficulty levels through the opinions and experiences of the bağlama educators and to facilitate the educators in the selection of Turkish folk songs for students at different levels.

In this study, descriptive research model, one of the qualitative research techniques, was used. “Descriptive research can be expressed as describing and explaining what is happening and what is already happening” (Sönmez and Alacapınar, 2011, p.46). In this context, the working group of the research consists of 23 lecturer working in fifteen of these institutions. In the developed survey, grading questions were asked for classification in terms of awareness of the works and technical levels. In order to determine the level of the works in the survey, a rating table was created and divided into 3 main sections as beginner, intermediate and advanced. Each section is divided into four difficulty levels in order to make the classification more detailed. In this framework, the findings were evaluated and the 261 works were ranked according to their technical levels. In this context, the arithmetic average of the opinions received from the instructors at the stage of determining the work levels, the values obtained are 1 - 4.4: Beginner works, 4.5 - 8.4: Intermediate works, 8.5- 12: Advanced works.

As a result of the evaluations, it has been observed that the bağlama educators gave very close, consistent scores during scoring. Nevertheless, since more than one rater was evaluated while obtaining the averages, calculations were made by excluding the highest and the lowest values in order to obtain more unbiased results. As a result of the points given, when viewed numerically, it is seen that there is no normal distribution in the distribution of works between the levels. According to this; It was concluded that the 261 works that constitute the data of the study consisted of medium level works, followed by advanced and beginner level works. While most of the beginner level works are made up of *halays*, most of the intermediate level works are vocal works. Although there are mostly non-verbal / instrumentally advanced works, numerical scarcity is noteworthy. This can be reflected in the whole *TRT THM* (Turkish Radio and Television/Turkish Folk Music) repertoire as a reflection of the fact that the rate of non-verbal / instrumental works is much lower than that of vocal works. In his study, Haşhaş (2020) states that there are 9 nonverbal / instrumental types in the TRT THM repertoire. While this is the case, it is inevitable to use so few species in bağlama education. The majority of the works identified in the research were not written for any instrument and consist of the works expressed / transmitted in the oral tradition. Insufficiency in non-verbal / instrumental works written for use in the training process of the bağlama instrument, which is the carrier transmitting element of THM culture, is seen as a problem that will make the bağlama instrument appear universally inadequate. As a matter of fact, it is seen in the written and printed literature that there are not enough studies on this subject, and most of the studies performed are generally works of adaptation by transferring methods from other instruments (Ekici, 2018; Özdek, 2014; Haşhaş, 2017; Haşhaş, 2020). Using instrumental works in bağlama education, conducting studies in this direction, composing monophonic or polyphonic original works for the performance of the bağlama family instruments, creating a rich repertoire in this field, and creating studies in this field without delay. It is thought to be included in the curriculum.

With this study, a repertoire model has been proposed to give an idea about the selection of works in bağlama education. With the implementation of this model, it is thought that a more effective way will be followed in achieving the expected gains in bağlama education by performing a more regular and programmed education. However, although the *düzen* created is not a definite *düzen*, the instructor can use his own initiative according to the development of the student in the selection made among the works in a teaching process suitable for this model. It is thought that such an approach is necessary for a more systemic and regular training process. The repertoire model created will help determine the appropriate dam works for each class and level, taking into account the specified technical levels. With the repertoire archive created in the study, it will be possible for bağlama educators to identify and partially correct the deficiencies in their own repertoire, in addition to this and similar studies in the future, each instructor will be able to learn about the teaching practices and methods of other colleagues. Considering the repertoire used in the bağlama education applied in the undergraduate program of the music departments of Education Faculties, Fine Arts Faculties, Performing Arts Faculties and Turkish Music State Conservatories in our country, this and similar studies should be made to expand and enrich the bağlama repertoire, enabling a more comprehensive and systematic contextual instruction.

Bağlama, Türk halk müziğinin zengin yapısını tamamen yansıtan ve Anadolu müzik geleneği içerisinde her türlü kültürel olgunun izdüşümünü içeren halk çalgılarımızdan birisidir. Gelişim ve değişim süreci incelendiğinde, bağlama köken itibariyle yaygın bir kabul olarak Orta Asya Türk topluluklarında kullanılan kopuz türevi çalgılara dayandırılmakta, bu toplulukların Anadolu'ya göçleri esnasında ve Anadolu'ya yerleşimleri sonrasında etkileşim içine girdikleri topluluklardan da etkilenerek, çalgının fiziki yapısında değişiklikler meydana geldiği ve farklı adlarla çeşitli formlarının ortaya çıktığı aktarılmaktadır (Gazimihâl, 1975; Ögel, 1991; Kaynar, 1996; Ekim, 2002). Netice itibariyle, bütün kültürel varlıklar gibi bağlama çalgısı da etkileşime, değişime ve gelişime açık olarak günümüze kadar varlığını sürdürmüştür.

Bağlama, fiziki şekli, çalma teknikleri ve dinamik perde yapısı itibariyle, THM'nin (*genel olarak da Türk müziğinin, y.n.*) bütün formlardaki eserlerinin icrasına imkân tanımaktadır. Çeşitli sosyal sınıfların ihtiyaçları, farklı yörelerdeki bağlama icra üsluplarının değişkenliği ve kişisel tercihlerin çeşitliliğine göre birçok ebat ve çalınış biçimlerinde farklı türlere sahiptir. Yapısı hakkında kesin bilgilere sahip olunan bağlama ailesi çalgıları; meydan, divan, çöğür, bağlama, bozuk, aşık, tambura, cura, iki telli, bulgari, ırızva ve kara düzen şeklinde sınıflandırılmaktadır (Ekim, 2002, s. 31).

Bağlamada icranın temel yapısını etkileyen hususlardan biri, tellerin akort edildiği sistemlerdir. Bu akort sistemlerine geleneksel terminolojide düzen denilmektedir. Düzen; müzik aygıtlarında sesleri uygun duruma getirme, ses ayarı (Püsküllüoğlu, 2004, s. 316) ve daha çok telli çalgılarda tellerin birbiriyle uyumu gibi anlamlara gelmektedir (Duygulu, 2014, s. 174).

Ekim (2002), günümüzde icra edilen ve bağlama eğitiminde kullanılmakta olan düzenleri¹; Bozuk (kara) düzen, Bağlama düzeni, Misket düzeni, Müstezat düzeni, Azeri (segâh) düzeni, Bozlak (Abdal) düzeni, Fidayda düzeni, Kayseri düzeni, ırızva düzeni, Kemeçe düzeni şeklinde sıralamaktadır (s. 39-42).

Bağlama icrasında önemli hususlardan biri de yöresel tavırlardır. Tavır; yöresel bir ezginin ve müzikal unsurların (çarpma, glissando, trill, çekme ve takma gibi) yöredeki ritmik anlayışa uygun olarak o ritimsel düzümün içerisinde tezeneyle icra edilmesi/bağlamaya aktarılması olarak tanımlanmaktadır (Ekim, 2002). Birçok çalışmada ortak olarak kullanılan tavırlar şu şekilde ifade edilebilir: Zeybek tavrı, Sürmeli/Yozgat tavrı, Kayseri tavrı, Konya tavrı, Silifke tavrı, Azeri tavrı, Ankara tavrı, Aşıklama tavrı, Karadeniz tavrı, Karşılama tavrı, Teke tavrı (Ekim, 2002; Alçı, 2006; Ekici, 2018).

Bağlama Eğitimi

Müzik geleneğimizde, müziğin öğretimi ve aktarımı uzun yıllar boyunca meşk adı verilen yöntemle yapılmaktaydı. Bu yöntem hem saz hem de ses eğitimi ile usta-çırak ilişkisi içerisinde her türlü müzikal bilgi ve tecrübenin aktarımını içermekteydi (Behar, 2016, s.17). Günümüzde usta-çırak ilişkisi ile birlikte özel ve resmî eğitim kurumlarında metodolojik ve akademik programlı öğretim modelleri de tercih edilir duruma gelmiştir. Bununla beraber, söz konusu akademik öğretimde dahi usta-çırak ilişkisi her zaman için varlığını ve merkezi konumunu sürdürmüş, geleneksel müziklerimizin aktarımında ve öğretiminde en önemli unsur olma niteliğini korumaya devam etmiştir (Behar, 2015, s.104).

Çeşitli aşamalardan oluşan müzik eğitiminin önemli boyutlarından birisi de çalgı eğitimidir. “Çalgı eğitimi, insanın kendisini yakından tanıyabilmesi, var olan yeteneklerini anlayabilmesi, eğitim aracılığıyla mevcut becerilerini geliştirip, yeni beceriler elde edebilmesi ve bu sayede kendisini gerçekleştirebilme şansı veren bir uğraş olmasından dolayı müzik eğitiminin önemli bir koludur” (Uslu, 1996, s.1).

Araştırmanın konusunu oluşturan bağlama eğitimi de diğer Türk müziği çalgılarında olduğu gibi yıllarca meşk yöntemi ve usta çırak ilişkisi ile gerçekleştirilirken buna ek olarak günümüzde resmî ve özel eğitim kurumlarında metodolojik yöntemler de tercih edilmektedir. Mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda lisans düzeyinde bağlama eğitimi verilen bölümler incelendiğinde ise; eğitim fakültelerinin müzik eğitimi anabilim

¹ Bağlamada düzenler hakkında ayrıntılı bilgi ve farklı görüşler için bkz. Alçı, 2006; Oral, 2010; Yılmaz, 2015; Kalender ve Keskin, 2018, Özata, 2019.

dalları, güzel sanatlar fakültelerinin müzik bölümlerinin, sahne sanatları fakültelerinin ve Türk müziği devlet konservatuvarlarının bu görevi üstlendikleri görülmektedir. Bu bölümlerde uygulanan bağlama eğitimi, programların çalgı eğitimi kapsamında yer almaktadır.

İlgili bölümlerde bağlama eğitiminde kullanılan yöntemler ve bütün bu yöntemler içerisinde bağlama eğitiminde kullanılan repertuarın doğru bir şekilde seçiminin, eğitimin niteliğini artırma noktasında önemli bir etken olduğu düşünülmektedir. Repertuar seçiminde bağlama eğitimcisinin, mümkün olduğunca değişik yöre ve farklı tavrı örnekleri kullanarak eserleri her öğrencinin seviyesine uygun bir şekilde titizlikle seçip, çok yönlü bir repertuar oluşturması, akademik ve bilimsel açıdan önemli görülmektedir.

Dağarcık seçilirken göz önünde bulundurulması gereken en önemli hususlardan birisi de eserin teknik düzey olarak öğrenciye uygunluğudur. Yanlış eser seçimi öğrencinin başarısını olumsuz yönde etkileyeceğinden seçilen eserin teknik düzeyi göz önünde bulundurulmalı ve belirli bir sıralılık ilkesine göre öğrenciye icra ettirilmelidir. Çünkü öğrencilerin istenen davranışları kazanabilmeleri bu eserleri icra etmeleriyle gerçekleşecektir (Bulut, 2008).

Sıralılık ilkesi eğitim bilimlerinde “taksonomi” şeklinde kavramsal karşılığını bulmaktadır. Taksonomi kavramı “istendik davranışların birbirinin ön koşulu olacak şekilde basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta, aşamalı sıralanması” şeklinde tanımlanmaktadır (Sönmez, 2012, s. 33). Bu bağlamda düşünüldüğünde, aşamalı olarak kolaydan zora doğru sıralanan repertuar modelinin, eser temelli bir bağlama öğretiminde kullanımının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırma, mesleki müzik eğitimi veren kurumların lisans programında uygulanan bağlama eğitiminde kullanılmakta olan eserleri, bağlama eğitimcilerinin görüşleri doğrultusunda zorluk düzeylerine göre sınıflandırarak farklı seviyelerdeki öğrencilere yönelik eser seçiminde bağlama eğitimcilerine kolaylık sağlamayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, bağlama öğretiminde kullanılan eserlerin zorluk düzeylerinin algılanışındaki farklılığı eğitim/öğretim/aktarım sürecinin önemli paydaşlarından olan öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda ortaya koyduğu çözüm odaklı bakış açısıyla gidermesi açısından önemlidir. Bağlama eğitimcileri, halk müziğinin sözlü ve çalgısal eser havuzundan yararlanırken, klasik Türk müziğinin saz eserleri repertuarından ve TRT repertuarlarına alınmamış özgün beste türü eserleri de bağlama eğitiminde kullanmaktadırlar. Bağlama eğitimcilerinin, bu derece geniş bir repertuar içerisinde, öğrencilerden beklenen kazanımlara uygun, öğretici özellikler taşıyan, öğrencinin çalgısına olan motivasyonunu arttıran ve teknik becerilerini geliştirici eserleri zorluk düzeylerine göre sınıflandırmalarına yardımcı olabilecek bu ve benzer çalışmaların akademik düzeyde nitelikli bir bağlama eğitime katkı sunabileceği düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma tekniklerinden biri olan betimsel araştırma modeli kullanılmıştır. “Betimsel araştırma, yaşayanların hali hazırda var olanların, yaşananların ne olduğunu betimleyip açıklanarak ortaya konulması olarak ifade edilebilmektedir” (Sönmez vd., 2011, s. 46). Çalışmada, nitel araştırma modelinin kullanılmasının nedeni uzman görüşleri doğrultusunda belirlenen 261 eserin teknik düzeylerine göre derinlemesine, öğretim elemanlarının deneyimlerine dayalı olarak uygulama boyutunda incelemektir. Böylelikle bağlama eğitimcilerinin görüş ve deneyimlerinin birincil elden ve detaylı bir şekilde ortaya koyulması amaçlanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda kadrolu olarak görev yapan bağlama eğitimcileri oluşturmaktadır. Buna göre, araştırmanın çalışma grubunu 15 farklı kurumda kadrolu olarak görev yapan 23 öğretim elemanı oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan bağlama eğitimcilerinin görev yaptığı kurumlar, akademik unvan bilgileri ve hizmet süreleri aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Görev Yaptığı Kurumlar

No	Üniversiteler/Fakülteler/Birimler	Bulunduğu İl	Katılımcı
1	Adıyaman Üniversitesi/Devlet Konservatuvarı/Müzikoloji Bölümü	Adıyaman	1
2	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi/Eğitim Fakültesi/Müzik Öğretmenliği Böl.	Ağrı	2
3	Akdeniz Üniversitesi/Devlet Konservatuvarı/Geleneksel Türk Müziği Böl.	Antalya	2
4	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi/Türk Müziği Devlet Konservatuvarı/Çalgı Böl.	Ankara	2
5	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi/Eğitim Fakültesi/Müzik Eğitimi ABD ve Türk Müziği Devlet Konservatuvarı/Türk Müziği ASD	Burdur	2
6	Çankırı Karatekin Üniversitesi/Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi/ Müzik Teknolojisi Böl.	Çankırı	1
7	Dicle Üniversitesi/Devlet Konservatuvarı/Temel Bilimler Böl.	Diyarbakır	1
8	Erzurum Atatürk Üniversitesi/Türk Müziği Devlet Konservatuvarı/ Türk Halk Müziği ASD	Erzurum	2
9	Gazi Üniversitesi/Eğitim Fakültesi/ Müzik Eğitimi ABD	Ankara	2
10	Gaziantep Üniversitesi/Türk Müziği Devlet Konservatuvarı/Temel Bilimler Böl.	Gaziantep	2
11	İnönü Üniversitesi/Devlet Konservatuvarı/Müzik Böl	Malatya	1
12	Karabük Üniversitesi/ Güzel Sanatlar Fakültesi/Müzik Böl.	Karabük	1
13	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi/Güzel Sanatlar Fakültesi/ Müzik Böl.	Kırşehir	1
14	Necmettin Erbakan Üniversitesi/Eğitim Fakültesi/ Müzik Eğitimi ABD	Konya	2
15	Ordu Üniversitesi/Sahne Sanatları Fakültesi/Türk Müziği Böl.	Ordu	1
TOPLAM			23

Tablo 1’de görüldüğü üzere, araştırmanın çalışma grubunu oluşturan 15 farklı üniversiteden toplamda 23 öğretim elemanı Türkiye’nin çeşitli bölgelerindeki farklı eğitim kurumlarında görev yapmaktadırlar.

Tablo 2. Öğretim Elemanlarının Akademik Unvanlarının Dağılımı

Akademik Unvanlar	f	%
Prof. Dr.	2	8,69
Doç. Dr.	2	8,69
Dr. Öğr. Üyesi	4	17,39
Öğretim Görevlisi	8	34,78
Araştırma Görevlisi	7	30,45
TOPLAM	23	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi, çalışma grubunu oluşturan bağlama öğretim elemanlarının 2’si (%8,69) profesör, 2’si (%8,69) doçent, 4’ü (%17,39) doktor öğretim üyesi, 8’i (%34,78) öğretim görevlisi ve 7’si(%30,45) araştırma görevlisi unvanlarında görev yapmaktadırlar.

Tablo 3. Çalışma Grubunu Oluşturan Öğretim Elemanlarının Hizmet Sürelerinin Dağılımı

Hizmet Süreleri	f	%
0-5 yıl arası	9	39,13
6-10 yıl arası	7	30,45
11-15 yıl arası	2	8,69
16-20 yıl arası	1	4,34
21 ve daha yukarı	4	17,39
TOPLAM	23	100

Tablo 3’de görüldüğü gibi, araştırma grubunu oluşturan bağlama öğretim elemanlarının 9’u (%39,13) 0-5 yıl, 7’si (%30,45) 6-10 yıl, 2’si (%8,69) 11-15 yıl, 1’i (%4,34) 16-20 yıl, 4’ü (%17,39) 21 ve daha yukarı yıldan bu tarafa bağlama eğitimcisi olarak görev yaptığını belirtmişlerdir.

Bu bulgular, araştırma grubunu oluşturan bağlama öğretim elemanlarının hizmet sürelerinin geniş bir dağılım sergilediğini ve büyük çoğunluğunun 0-5 ve 6-10 yılları arasında hizmetlerinin olduğunu göstermektedir.

Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında öncelikle eğitimcilerle ön görüşmeler yapılarak üniversitelerin mesleki müzik eğitimi verilen bölümlerinin lisans programlarında uygulanan bağlama eğitiminde en çok tercih edilen 261 adet esere ulaşılmıştır. Bu eserlerin tespitinde çalışma grubunda yer alan bağlama eğitimcilerinin beyanları doğrultusunda hareket edilmiştir. İncelemeler doğrultusunda değerlendirme anketinin taslağı hazırlanmış ve hazırlanan taslak alan uzmanlarının görüşlerine sunulurken kapsam ve yapı geçerliği sorgulanmıştır. Geliştirilen ankette, her bir eserin bilinip bilinmediğine, biliniyor ise o eserin zorluk düzeyine yönelik derecelendirme soruları sorulmuştur. Bu aşamada güvenilir veriler elde edebilmek amacıyla eserlerin TRT Türk Halk Müziği repertuarında bulunan edisyonlarının esas kabul edilmesi ve eserin gelenekselliği/doğallığı bozulmadan yapılan icra yorumlarının da verilecek zorluk düzeyi puanlarında göz önünde bulundurulabileceği anket formunda belirtilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada anket formlarında elde edilen verilerin çözümü için R Project 3.6.3’den yararlanılmıştır. R, veri madenciliği, istatistiksel hesaplama ve grafikler için yazılım ortamı olup aynı zamanda açık kaynak kodlu bir programlama dilidir (Özkan vd., 2017). Katılımcıların ankete verdikleri cevapların frekans (f), yüzde (%) ve aritmetik ortalamaları (X) hesaplanmıştır. Ortalamalar elde edilirken birden fazla puanlayıcının değerlendirmesi söz konusu olduğu için daha yansız sonuçlar elde etmek adına Kırpılmış Ortalama tekniğinden yararlanılmış olup en yüksek ve en düşük değerler ortalama dışı tutularak hesaplamalar yapılmıştır. Kırpılmış ortalama tekniğinde, puanlamalar öncelikle küçükten büyüğe sıralanır ve bu sayede gözlemler arasındaki uç değerler belirlenir. Akabinde belirlenen uç değerler ile belirlenen uç değer sayısı kadar gözlem veri setinden çıkartılır. Bu şekilde veri setinin her iki tarafından da eşit sayıda değer atılarak puanlamalar dengelenmiş olur. Burada dikkat edilmesi gereken husus örneklem büyüklüğünün %15’inden fazlasının atılmasının sonuçları olumsuz etkileyeceği yönündedir (Iglewicz vd., 1993).

Bu çerçevede, öğretim elemanlarının görüşleri aracılığıyla elde edilen bulgular değerlendirilerek 261 eserin zorluk düzeylerine göre sıralaması yapılmıştır. Bu çerçevede, eser düzeylerinin belirlenme aşamasında öğretim elemanlarından alınan görüşlerin aritmetik ortalaması alınmış, elde edilen değerler 1 – 4,4: Başlangıç düzeyindeki eserler, 4,5 – 8,4: Orta düzeydeki eserler, 8,5- 12: İleri düzeydeki eserler olarak değerlendirilmiştir.

1- 4,4: Başlangıç düzeyindeki eserler

4,5- 8,4: Orta düzeydeki eserler

8,5- 12: İleri düzeydeki eserler

Zorluk Dereceleri											
Başlangıç				Orta				İleri			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Şekil 1. Zorluk Dereceleri

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, araştırmanın amacına yönelik oluşturulan “başlangıç”, “orta” ve “ileri” düzeydeki eserlere ait bulguları sınıflandırarak gösteren bir adet tablo bulunmaktadır. Elde edilen veriler yöntem bölümünde de bahsedildiği üzere 3 ana seviyeye bölünmüş ve her bölüm Şekil 1’de de belirtildiği gibi kendi içerisinde dört zorluk derecesine ayrılarak sınıflandırılmıştır. Katılımcıların eserler hakkındaki görüşlerinin, zorluk dereceleri dikkate alınarak aritmetik ortalamasına göre sınıflandırılmış bulguları Tablo 4. de tek bir tablo halinde sunularak istatistiksel bir dille yorumlanmıştır.

Tablo 4. Katılımcıların Eserlere Yönelik Görüşlerinin Yüzde Dağılımı

No	Eser Adı	Eser Hakkında Bilgi Yok Oylayan Kişi Sayısı (%)	Zorluk Derecesi				Düzyen \bar{x}	Zorluk Düzeyi
			1	2	3	4		
1	Uzun İnce Bir Yoldayım	-	1 21,73%	2 47,82%	3 17,39%	4 13,04%	2,21	
2	Ne Ağlarsın Benim Zülfü Siyahım	-	1 21,73%	2 21,73%	3 34,78%	4 21,73%	2,56	
3	Yoncalar / Ağır Bar	26,08%	1 17,39%	2 13,04%	3 17,39%	4 26,08%	2,7	
4	Dere Geliyor Dere	-	1 21,73%	2 17,39%	3 26,08%	4 34,78%	2,73	
5	Kaleden Kaleye Şahin Uçurdum	4,34%	1 13,04%	2 26,08%	3 13,04%	4 43,47%	2,95	
6	Ellik	8,69%	1 4,34%	2 26,08%	3 26,08%	4 34,78%	3	
7	Yanlama Halayı	13,04%	1 13,04%	2 4,34%	3 26,08%	4 43,47%	3,15	
8	Kıyılı Halayı	8,69%	2 30,43%	3 30,43%	4 8,69%	5 21,73%	3,23	
9	Dalaman Oyun Havası	56,52%	2 13,04%	3 17,39%	5 13,04%	-	3,3	
10	Maraş Oyun Havası	52,17%	2 13,04%	3 17,39%	4 4,34%	5 13,04%	3,36	
11	Kargın Halay Havası	43,47%	2 17,39%	3 8,69%	4 13,04%	5 17,39%	3,53	
12	Al Kağıt Mavi Kağıt	39,13%	2 13,04%	3 8,69%	4 30,43%	5 8,69%	3,57	

13	Koçeri Bar Havası	13,04%	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	3,7
			26,08%	13,04%	8,69%	39,13%	
14	Köy Düz Halayı	34,78%	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	3,73
			39,13%	8,69%	13,04%	4,34%	
15	Sarı Seyran Barı	17,39%	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	3,73
			17,39%	17,39%	17,39%	30,43%	
16	Sağma	43,47%	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	3,84
			34,78%	4,34%	8,69%	8,69%	
17	Yol Gidermi Gidermi	39,13%	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	3,92
			8,69%	4,34%	30,43%	17,39%	
18	Omuz Halayı	17,39%	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	4
			34,78%	26,08%	8,69%	13,04%	
19	Yallı	30,43%	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	4
			13,04%	13,04%	4,34%	39,13%	
20	Çiçek Halayı	34,78%	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	-	4,06
			21,73%	17,39%	26,08%	-	
21	Kara Çaltı Oyun Havası	43,47%	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	4,07
			17,39%	26,08%	4,34%	8,69%	
22	Kanatlı Kapının Demir Sürgüsü	8,69%	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	4,09
			47,82%	13,04%	4,34%	26,08%	
23	Altını Bozdurayım	17,39%	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	4,1
			8,69%	4,34%	39,13%	30,43%	
24	Altın Yüzük Yaptırdım	17,39%	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	4,15
			8,69%	13,04%	17,39%	10	
25	Kalenin Bayır Düzü	13,04%	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	4,2
			30,43%	21,73%	21,73%	13,04%	
26	Oy Trabzon Trabzon	8,69%	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	4,28
			30,43%	17,39%	30,43%	13,04%	
27	Derenin Kenarına	34,78%	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	4,33
			17,39%	17,39%	21,73%	8,69%	
28	Tırnana	39,13%	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	4,35
			8,69%	30,43%	13,04%	8,69%	
29	Bir Fındığın İçini	21,73%	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	4,5
			17,39%	21,73%	21,73%	17,39%	
30	Eli Elekli Gelin	21,73%	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	4,55
			8,69%	34,78%	17,39%	17,39%	
31	Tamzara	4,34%	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	4,59
			26,08%	17,39%	21,73%	30,43%	
32	Kazova Halayı	43,47%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	4,61
			39,13%	4,34%	8,69%	4,34%	
33	Hasan Pehlivan Gezin Havası	39,13%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	-	4,64
			26,08%	30,43%	4,34%	-	

34	Çay Elinden Öteye	-	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	4,65
			21,73%	17,39%	34,78%	26,08%	
35	Dam Başında Sarı Çiçek	13,04%	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	4,65
			13,04%	30,43%	17,39%	26,08%	
36	Ağırlama (Dadaş Dinlendirme)	30,43%	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	4,68
			13,04%	13,04%	26,08%	17,39%	
37	Dımdan	4,34%	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	4,68
			17,39%	26,08%	21,73%	30,43%	
38	Su Sızıyor Sızıyor	4,34%	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	4,68
			13,04%	21,73%	43,47%	17,39%	
39	Zalifim (Asker Oldun Vatana)	30,43%	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	4,68
			8,69%	17,39%	30,43%	13,04%	
40	Taşlı Tarla Ayrıklı	43,47%	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	4,69
			4,34%	17,39%	26,08%	8,69%	
41	Ardıçlıktır Evleri	34,78%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	-	4,73
			26,08%	30,43%	8,69%	-	
42	Süpürge Oyun Havası	21,73%	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	4,77
			17,39%	17,39%	8,69%	34,78%	
43	Ispanaktan Ezel Çıkar Merdeme	39,13%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	4,78
			34,78%	8,69%	13,04%	4,34%	
44	Köroğlu Pehlivan Havası	21,73%	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	4,83
			4,34%	34,78%	8,69%	30,43%	
45	Yaylanın Soğuk Suyu	21,73%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	4,83
			34,78%	30,43%	4,34%	8,69%	
46	Şu Dirmil'in Sipsileri	17,39%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	-	4,84
			34,78%	26,08%	21,73%	-	
47	Salna Salna Suya Gidersin	8,69%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	4,85
			52,17%	13,04%	13,04%	13,04%	
48	Pazarda Bal Var	4,34%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	4,86
			47,82%	26,08%	8,69%	13,04%	
49	Söke Oyun Havası	34,78%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	4,86
			30,43%	17,39%	13,04%	4,34%	
50	Püsküllüdür Püsküllü	21,73%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	4,88
			43,47%	13,04%	8,69%	13,04%	
51	Nalbandım	47,82%	<u>3</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	-	4,91
			17,39%	4,34%	30,43%	-	
52	Bünyan Halayı	30,43%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>7</u>	-	4,93
			39,13%	13,04%	17,39%	-	
53	Sinsin Halayı	-	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	4,95
			43,47%	26,08%	21,73%	8,69%	
54	Abdurrahman Halayı	4,34%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	5
			34,78%	34,78%	17,39%	8,69%	

55	Yaylının Çimenine	13,04%	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	5
			8,69%	21,73%	17,39%	39,13%	
56	Giresun'un İçinde İki Sokak Arası	-	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	5,04
			43,47%	21,73%	21,73%	13,04%	
57	Hekimoğlu Derler	-	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	5,04
			43,47%	26,08%	13,04%	17,39%	
58	Gireniz Sipsi Gaydası	47,82%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	-	5,08
			8,69%	30,43%	13,04%	-	
59	Belin Başındayım	34,78%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>7</u>	-	5,13
			26,08%	21,73%	17,39%	-	
60	Derenin Başındayım	13,04%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	5,15
			43,47%	8,69%	13,04%	21,73%	
61	Karahisar Oyun Havası	43,47%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	5,15
			26,08%	4,34%	17,39%	8,69%	
62	Gelin İndirme Havası	34,78%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	5,2
			30,43%	4,34%	17,39%	13,04%	
63	Adalı Zeybeği	17,39%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	5,21
			26,08%	21,73%	26,08%	8,69%	
64	Devesi Gater Gater	17,39%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	5,21
			34,78%	13,04%	17,39%	17,39%	
65	Nar Ağacı Narsız Olur Mu	-	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	5,21
			39,13%	21,73%	17,39%	21,73%	
66	Asi Zeybek	21,73%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	5,22
			21,73%	26,08%	21,73%	8,69%	
67	Desti İçinde Pekmez	8,69%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	5,23
			34,78%	21,73%	13,04%	21,73%	
68	Goca Çamın Gürlemesi Dal İlen	13,04%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	5,25
			30,43%	21,73%	17,39%	17,39%	
69	Ayaş Yolları	-	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	5,26
			39,13%	17,39%	21,73%	21,73%	
70	Şu Dalmadan Geçtin Mi	-	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	5,26
			21,73%	43,47%	21,73%	13,04%	
71	Ovalar Ovalar	17,39%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	5,31
			30,43%	17,39%	13,04%	21,73%	
72	İzmir'in Kavakları	-	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	5,34
			30,43%	30,43%	13,04%	26,08%	
73	Ak Fasille Oldu mu	17,39%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	5,36
			34,78%	4,34%	21,73%	21,73%	
74	Çek Deveci Develeri	17,39%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	5,36
			34,78%	8,69%	13,04%	26,08%	
75	Teke Zortlatması	4,34%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	5,36
			30,43%	21,73%	21,73%	21,73%	

		4	5	6	7		
76	Ah Bir Ataş Ver	-	4	5	6	7	5,39
			30,43%	21,73%	21,73%	26,08%	
77	Çekmecemin Perçini	30,43%	4	5	6	7	5,43
			21,73%	13,04%	17,39%	17,39%	
78	Evlerinin Önü Tahta Daraba	21,73%	4	5	6	7	5,44
			17,39%	21,73%	26,08%	13,04%	
79	Bir Gemim Var	13,04%	4	5	6	7	5,45
			17,39%	39,13%	4,34%	26,08%	
80	Bugün Ayın Üçüdür	-	4	5	6	7	5,47
			13,04%	43,47%	26,08%	17,39%	
81	Göynük Zeybeği	-	4	5	6	7	5,52
			21,73%	30,43%	21,73%	26,08%	
82	Denize Dalmayınca	4,34%	4	5	6	7	5,54
			13,04%	30,43%	39,13%	13,04%	
83	Urfa Hicaz Gezinti 1-2	60,89%	4	5	6	7	5,55
			13,04%	4,34%	8,69%	13,04%	
84	Eskişehir Zeybeği	-	4	5	6	7	5,56
			26,08%	21,73%	21,73%	30,43%	
85	A İstanbul Sen Bir Han Mısın	-	4	5	6	7	5,6
			17,39%	26,08%	34,78%	21,73%	
86	Ardıç Arasında Biten Naneler	13,04%	4	5	6	7	5,6
			13,04%	26,08%	30,43%	17,39%	
87	Gocagöz Zeybeği	34,78%	4	5	6	7	5,6
			13,04%	21,73%	8,69%	21,73%	
88	Çandır Tüfek Oyun Havası	21,73%	4	5	6	7	5,61
			21,73%	13,04%	17,39%	26,08%	
89	Daldalan Barı	8,69%	4	5	6	7	5,61
			21,73%	21,73%	17,39%	30,43%	
90	Çorum Halayı	4,34%	4	5	6	7	5,63
			30,43%	4,34%	30,43%	30,43%	
91	Menevşesi Tutam Tutam	17,39%	4	5	6	7	5,63
			4,34%	34,78%	30,43%	13,04%	
92	Ben Giderim Batum'a	-	4	5	6	7	5,65
			26,08%	26,08%	4,34%	43,47%	
93	Hana Vardım	34,75%	4	5	6	7	5,66
			13,04%	8,69%	30,43%	13,04%	
94	Kozak Zeybeği	13,04%	4	5	6	7	5,7
			13,04%	34,78%	4,34%	34,78%	
95	Tavas Zeybeği	-	4	5	6	7	5,73
			30,43%	4,34%	26,08%	39,13%	
96	Heyli Vaktır Menden Ayrı Gezirsen	60,89%	5	6	8	-	5,77
			26,08%	4,34%	8,69%	-	

97	Ankara Zeybeği	-	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	5,78
			13,04%	26,08%	30,43%	30,43%	
98	Yayla Yollarında Yürüyüp Gelir	-	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	5,78
			17,39%	21,73%	26,08%	34,78%	
99	Mendilim Dilim Dilim	30,43%	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	5,81
			34,78%	17,39%	13,04%	4,34%	
100	Gide Gide Yoruldum	13,04%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	5,9
			17,39%	13,04%	17,39%	39,13%	
101	Aslım Paktır	13,04%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	5,95
			17,39%	8,69%	21,73%	39,13%	
102	Gesi Bağları	-	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	5,95
			39,13%	34,78%	17,39%	8,69%	
103	Tefenni Zeybeği	21,73%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	6,05
			13,04%	4,34%	26,08%	34,78%	
104	Sarı Zeybek	-	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,08
			30,43%	43,47%	13,04%	13,04%	
105	Avşar Zeybeği	4,34%	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,09
			39,13%	30,43%	4,34%	21,73%	
106	Kayalar Kayalar	52,17%	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	6,09
			8,69%	4,34%	8,69%	26,08%	
107	Bolu Karşılması	17,39%	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,15
			30,43%	21,73%	17,39%	13,04%	
108	Dirmilcik'ten Gider Yaylanın Yolu	-	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,17
			39,13%	26,08%	13,04%	21,73%	
109	Pamukçu Bengi Zeybeği	4,34%	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,18
			39,13%	21,73%	13,04%	21,73%	
110	Bağında Üzüm Kaldı	4,34%	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,22
			26,08%	34,78%	21,73%	13,04%	
111	Kordon Zeybeği	4,34%	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,22
			26,08%	39,13%	13,04%	17,39%	
112	Sevda Gitmiyor Serde	4,34%	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,27
			21,73%	39,13%	21,73%	13,04%	
113	Aman Avcı Vurma Beni	-	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,3
			34,78%	17,39%	30,43%	17,39%	
114	Bahkesir Zeybeği	4,34%	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,31
			30,43%	26,08%	17,39%	21,73%	
115	Bu Gelbimin Sevinci	21,73%	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,33
			17,39%	34,78%	8,69%	17,39%	
116	Harmandalı Zeybeği	-	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,34
			17,39%	47,82%	17,39%	17,39%	
117	Kaşların Karasına	-	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,34
			30,43%	21,73%	30,43%	17,39%	

118	Osman'ımın Mendili	-	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,34
			34,78%	26,08%	8,69%	30,43%	
119	Ayvannın İrisine	17,39%	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,36
			21,73%	30,43%	8,67%	21,73%	
120	Kerimoğlu Zeybeği	-	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,39
			13,04%	52,17%	17,39%	17,39%	
121	Perşembe'nin Düzleri	17,39%	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,42
			30,43%	13,04%	13,04%	26,08%	
122	Menevşe Koymuşlar Gülün Adımı	-	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,43
			30,43%	21,73%	21,73%	26,08%	
123	Yıldız Akşamdan Doğarsın	-	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,52
			13,04%	47,82%	13,04%	26,08%	
124	Çiçek Dağı	-	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,56
			30,43%	4,34%	43,47%	21,73%	
125	Kesik Çayır	-	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,56
			26,08%	8,69%	47,82%	17,39%	
126	Şu Derenin Uzunlu	4,34%	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,63
			26,08%	13,04%	26,08%	30,43%	
127	Evlerinin Önü Mersin	-	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,65
			21,73%	21,73%	26,08%	30,43%	
128	Azeri Ezgi (Bahçekürd)	30,43%	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,68
			21,73%	4,34%	17,39%	26,08%	
129	Çay Benim Çeşme Benim	-	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,69
			8,69%	39,13%	26,08%	26,08%	
130	Al Yazmamı Düreyim	17,39%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	6,78
			47,82%	13,04%	13,04%	8,69%	
131	Zebul Deramedi	17,39%	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,78
			8,69%	17,39%	39,13%	17,39%	
132	Kayseri Peşrevi	30,43%	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,81
			8,69%	8,69%	39,13%	13,04%	
133	Sen Gülersen Gül Açılır	4,34%	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,81
			8,69%	26,08%	34,78%	26,08%	
134	Ayli Gece Serin Gülek Göy Çemen	21,73%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>10</u>	6,83
	21,73%		34,78%	30,43%	8,69%	4,34%	
135	Somalı Zeybeği	4,34%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	6,9
			43,47%	26,08%	17,39%	8,69%	
136	Evimize Gelin Gelir	30,43%	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,93
			17,39%	8,69%	4,34%	39,13%	
137	Al Yanak Allanıyor	-	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	6,95
			47,82%	17,39%	26,08%	8,69%	
138	Aliverin Benim Barutuma Saçmama	-	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	6,95
			43,47%	26,08%	21,73%	8,69%	

139	Bir İncecik Duman Tüter	-	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	6,95
			13,04%	8,69%	47,82%	%,34,78	
140	O Şirin Sözlerine	-	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,04
			52,17%	17,39%	4,34%	26,08%	
141	Karabağ Oyun Havası	13,04%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,1
			30,43%	26,08%	21,73%	8,69%	
142	Feracemi Al İsterim	8,69%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,14
			30,43%	34,78%	8,69%	17,39%	
143	Kabartan Zeybeği	8,69%	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	7,14
			4,34%	26,08%	13,04%	47,82%	
144	Boğma Oyun Havası	30,43%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,18
			30,43%	13,04%	8,69%	17,39%	
145	Sen Sen	30,43%	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	7,18
			4,34%	13,04%	17,39%	34,78%	
146	Hastane Önünde İncir Ağacı	-	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,21
			43,47%	13,04%	21,73%	21,73%	
147	Urfâ Divan Ayağı	-	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,26
			34,78%	26,08%	17,39%	21,73%	
148	Rumeli Karşılması	21,73%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,27
			34,78%	4,34%	21,73%	17,39%	
149	Can Özümnden Besmeleyi Çekince	8,69%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,28
			21,73%	30,43%	30,43%	8,69%	
150	Ceviz Arasında Vardır Evimiz	13,04%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,3
			21,73%	21,73%	39,13%	4,34%	
151	Gine Yeşillendi Germir Bağları	-	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,3
			30,43%	26,08%	26,08%	17,39%	
152	Şur Rengi	-	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,34
			30,43%	26,08%	21,73%	21,73%	
153	Karanfilim Budama	13,04%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,35
			39,13%	4,34%	17,39%	26,08%	
154	Çakal Çökerten Zeybeği	-	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,39
			26,08%	39,13%	4,34%	30,43%	
155	Misket (Güvercin Uçuverdi)	-	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,39
			30,43%	17,39%	34,78%	17,39%	
156	Söğüdün Erenleri	-	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,39
			21,73%	39,13%	17,39%	21,73%	
157	Fırın Üstünde Fırın	13,04%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,45
			30,43%	13,04%	17,39%	26,08%	
158	Sallan Boyuna Bakayım	4,34%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,45
			30,43%	13,04%	30,43%	21,73%	
159	Elinizden Elinizden	17,39%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,47
			26,08%	17,39%	13,04%	26,08%	

160	Merzifon Karşılması	8,69%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,47
			13,04%	34,78%	30,43%	13,04%	
161	Safranbolu Kaşık Havası	26,08%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,47
			13,04%	21,73%	30,43%	8,69%	
162	Serenler Zeybeği	-	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,47
			26,08%	30,43%	13,04%	30,43%	
163	Yayla Yollarında Göç Kater Kater	8,69%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,47
			34,78%	8,69%	17,39%	30,43%	
164	Yeşil Ayna Takındınımı Beline	-	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,47
			30,43%	17,39%	26,08%	26,08%	
165	Aşlamayı Aşladım	4,34%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,5
			30,43%	17,39%	17,39%	30,43%	
166	Ay Saçı Burma	-	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	7,52
			60,89%	30,43%	4,34%	4,34%	
167	Yağcılar Zeybeği	-	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,52
			17,39%	34,78%	26,08%	21,73%	
168	Zobalarında Guru da Meşe Yanıyor	-	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,52
			21,73%	26,08%	30,43%	21,73%	
169	Bayatışiraz Renk	34,78%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,53
			13,04%	26,08%	4,34%	21,73%	
170	Mahur Rengi	34,78%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,53
			4,34%	39,13%	4,34%	17,39%	
171	Şu Yüce Dağların Karı	17,39%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,57
			30,43%	8,69%	8,69%	34,78%	
172	Evlerinin Önü Çevirme Çardağı	47,82%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,58
			21,73%	4,34%	13,01%	17,39%	
173	Bahçeye Gel Göreyim	13,04%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,6
			13,04%	30,43%	21,73%	21,73%	
174	Feracemin Ucu Sırma	-	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,6
			21,73%	21,73%	30,43%	26,08%	
175	Bozdoğan Zeybeği (Dumanı da Vardır)	-	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,69
			8,69%	39,13%	26,08%	26,08%	
176	Ey Erenler Hak Aşkına	-	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,69
			17,39%	26,08%	26,08%	30,43%	
177	Halime Kız	-	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	7,78
			52,17%	26,08%	13,04%	8,69%	
178	Havada Durna Sesi Gelir	-	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,86
			8,69%	26,08%	34,78%	30,43%	
179	Asmalarda Kol Uzatmış	17,39%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,89
			13,04%	21,73%	8,69%	39,13%	
180	Bize Gam Yutturdu Devranı Felek	8,69%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,9
			17,39%	13,04%	21,73%	39,13%	

181	Gezdim Karamanı Gördüm Konya'yı	8,69%	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	7,9
			39,13%	30,43%	13,04%	8,69%	
182	Eydim Kavak Dalını	17,39%	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	7,94
			34,78%	30,43%	4,34%	13,04%	
183	Karabiber Aş'molur	26,08%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	7,94
			13,04%	13,04%	13,04%	34,78%	
184	Fidayda (Bulguru Kaynatırlar)	-	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	7,95
			47,82%	21,73%	17,39%	13,04%	
185	Posta Yolları	13,04%	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	7,95
			39,13%	17,39%	26,08%	4,34%	
186	Varakanın Alt Yanında Bahçalar	47,82%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	8,03
			4,34%	8,69%	17,39%	21,73%	
187	Bağlamam Perde Perde (Giresun - Karşılması)	-	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,04
			43,47%	26,08%	13,04%	17,39%	
188	Ceyranım Gel Gel	-	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,04
			43,47%	26,08%	13,04%	17,39%	
189	Şu Dağları Aşmalı	47,82%	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,08
			26,08%	4,34%	13,04%	8,69%	
190	Azeri Oyun Havası	4,34%	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,09
			39,13%	30,43%	4,34%	21,73%	
191	Küstürdün Gönümünü	13,04%	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,1
			26,08%	34,78%	17,39%	8,69%	
192	Bir Taş Attım Alıca	-	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,13
			30,43%	34,78%	26,08%	8,69%	
193	Elmas Oyun Havası	-	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,13
			39,13%	26,08%	17,39%	17,39%	
194	Konya Divan Ayağı	4,34%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	8,13
			8,69%	17,39%	21,73%	47,82%	
195	Gülüm Var Ocak Ocak	8,69%	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,14
			30,43%	26,08%	26,08%	8,69%	
196	Üç Türkoğlu	39,13%	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	8,14
			8,69%	8,69%	8,69%	34,78%	
197	Şu Silleden Gece Geçtim	4,34%	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,18
			34,78%	17,39%	34,78%	8,69%	
198	Terekeme	4,34%	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,18
			30,43%	30,43%	21,73%	13,04%	
199	Yatamadım Kasavetten	30,43%	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,18
			21,73%	21,73%	17,39%	8,69%	
200	Nolur Hey Gelin Nolur	4,34%	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,31
			43,47%	13,04%	4,34%	34,78%	
201	Ak Sinne'ye Vardım Koyun Yaymaya	26,08%	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,35
			13,04%	34,78%	13,04%	13,04%	

202	Türkmen Kızı (Silifke)	13,04%	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,35
			26,08%	8,69%	47,82%	4,34%	
203	Ermeneğin Keklikleri	17,39%	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,36
			17,39%	26,08%	30,43%	8,69%	
204	Gine Yeşillendi Niğde Bağları	4,34%	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,36
			21,73%	34,78%	21,73%	17,39%	
205	Bitti M'ola Bizim Elin Söğüdü	4,34%	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,4
			30,43%	13,04%	34,78%	17,39%	
206	Tarantella	26,08%	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,41
			17,39%	13,04%	39,13%	4,34%	
207	Şüşter Rengi	39,13%	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,42
			17,39%	8,69%	26,08%	8,69%	
208	Silifkenin Yoğurdu	-	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,43
			30,43%	13,04%	39,13%	17,39%	
209	Açıl Ömrümün Varı (Bad-ı Saba)	-	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,47
			26,08%	26,08%	21,73%	26,08%	
210	Cevizin Yaprağı Dal Arasında	-	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,47
			26,08%	21,73%	30,43%	21,73%	
211	İndim Geldim Silifke'den Buraya	-	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,47
			34,78%	4,34%	39,13%	21,73%	
212	Kahvenin Önünden Gelir Geçersin (Konya)	34,78%	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,53
			17,39%	4,34%	34,78%	8,69%	
213	Konya Peşrevi	4,34%	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,54
			17,39%	21,73%	43,47%	13,04%	
214	Şu Sillenin Sokakları	17,39%	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,57
			17,39%	13,04%	39,13%	13,04%	
215	Kadıoğlu Zeybeği (Muğla Çeşitlemesi)	-	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,6
			13,04%	47,82%	4,34%	34,78%	
216	Bir Çift Turna Gördüm	-	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,65
			30,43%	8,69%	26,08%	34,78%	
217	Çaya Vardım Çay Bulanık	8,69%	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	8,71
			17,39%	17,39%	30,43%	26,08%	
218	Arakçının Bendedir Ceyran	-	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	<u>11</u>	8,73
			12	30,43%	8,69%	8,69%	
219	Elmaların Yongası	-	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	<u>11</u>	8,73
			47,82%	39,13%	4,34%	8,69%	
220	Varın Söyleyin Ürfaniye	30,43%	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>11</u>	-	8,75
			34,78%	26,08%	8,69%	-	
221	Gitme Bülbül Gitme	-	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	<u>11</u>	8,82
			43,47%	39,13%	8,69%	8,69%	
222	Menteşeli	21,73%	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	<u>11</u>	8,83
			34,78%	26,08%	13,04%	4,34%	

223	Şehnaz Longa	-	8	9	10	11	8,91
			34,78%	47,82%	8,69%	8,69%	
224	İki Turnam Gelmiş Aklı Kareli	21,73%	8	9	10	11	8,94
			30,43%	30,43%	8,69%	8,69%	
225	Eremedim Vefasına Dünyanın	-	8	9	10	11	9
			34,78%	43,47%	8,69%	13,04%	
226	Hicaz Mandıra	-	8	9	10	11	9
			39,13%	30,43%	21,73%	8,69%	
227	Nihavend Longa (Kevser Hanım)	8,69%	8	9	10	11	9
			26,08%	43,47%	17,39%	4,34%	
228	Açıl Ey Ömrümün Varı (Silifke Sallaması)	-	8	9	10	11	9,04
			26,08%	43,47%	13,04%	13,04%	
229	Şenlik Raksı	-	8	9	10	11	9,04
			30,43%	39,13%	26,08%	4,34%	
230	Aslan Mustafa'm	-	8	9	10	11	9,08
			30,43%	47,82%	4,34%	17,39%	
231	Anamur Yolları	4,34%	8	9	10	11	9,09
			30,43%	34,78%	21,73%	8,69%	
232	Kentvari	52,17%	8	9	11	-	9,09
			21,73%	13,04%	13,04%	-	
233	Haydi Bizim Evde Şeker Lokum	-	8	9	10	11	9,13
			34,78%	34,78%	13,04%	17,39%	
234	Trakya Karşılması	-	8	9	10	11	9,13
			30,43%	39,13%	17,39%	13,04%	
235	Bad-ı Saba Derler Erken Esene	17,39%	8	9	10	11	9,21
			34,78%	39,13%	17,39%	17,39%	
236	Fethiye Kocaoğlan Zeybeği	-	8	9	10	11	9,21
			34,78%	30,43%	13,04%	21,73%	
237	Sultaniyegâh Sırto	-	8	9	10	11	9,21
			34,78%	26,08%	21,73%	17,39%	
238	Portakalım Tekerlendi	-	8	9	10	11	9,26
			30,43%	26,08%	30,43%	13,04%	
239	Asker Yolu Beklerim	-	8	9	10	11	9,39
			34,78%	17,39%	21,73%	26,08%	
240	Vay Bana Vaylar Bana	-	8	9	10	11	9,39
			30,43%	17,39%	34,78%	17,39%	
241	Hicaz Onbirli	13,04%	8	9	10	11	9,45
			26,08%	8,69%	39,13%	13,04%	
242	Makedon Onbirli	21,73%	8	9	10	11	9,55
			8,69%	21,73%	43,47%	4,34%	
243	Kürdilihicazkar Longa	-	8	9	10	11	9,6
			13,04%	30,43%	39,13%	17,39%	

244	Kadıoğlu Zeybeği (Aydın Çeşitlemesi)	-	8	9	10	11	9,65
			30,43%	4,34%	34,78%	30,43%	
245	Ehseni Reqsi	47,82%	8	9	10	11	9,66
			13,04%	4,37%	21,73%	13,04%	
246	Dersini Almışta Ediyor Ezber	-	8	9	10	11	9,69
			13,04%	30,43%	30,43%	26,08%	
247	Şeyh Şamil	-	8	9	10	11	9,78
			17,39%	13,04%	43,47%	26,08%	
248	Başına Bağlamış Astar	-	9	10	11	12	9,86
			47,82%	26,08%	17,39%	8,69%	
249	Kocaarap Zeybeği	-	9	10	11	12	9,95
			52,17%	17,39%	13,04%	17,39%	
250	Kullar Olam Seni Doğuran Anaya	-	9	10	11	12	10,13
			30,43%	34,78%	26,08%	8,69%	
251	Sabahınan Esen Seher Yeli Mi	-	9	10	11	12	10,21
			43,47%	21,73%	4,34%	30,43%	
252	Czardas (Çardaş)	4,34%	9	10	11	12	10,4
			17,39%	39,13%	21,73%	17,39%	
253	Çamlığın Başında Tüter Bir Tütün	-	9	10	11	12	10,43
			26,08%	26,08%	26,08%	21,73%	
254	Kaytağı	-	9	10	11	12	10,56
			21,73%	26,08%	26,08%	26,01%	
255	Kırcaali Köçek	13,04%	9	10	11	12	10,61
			13,04%	26,08%	34,78%	17,39%	
256	Kız Gülbeden (Üzüm Kesimi)	-	9	10	11	12	10,73
			4,34%	39,13%	34,78%	21,73%	
257	Başqalı Reqsi	17,39%	9	10	11	12	10,78
			17,39%	8,69%	30,43%	26,08%	
258	Haydar Haydar (On Dört Bin Yıl Gezdin)	-	9	10	11	12	10,95
			8,69%	21,73%	34,78%	34,78%	
259	Shalaxo (Şalako)	4,34%	9	10	11	12	10,95
			17,39%	4,34%	39,13%	34,78%	
260	Naz Nazı	34,78%	10	11	12	-	11,6
			4,34%	17,39%	43,47%	-	
261	Nihavend Uvertür (Orhan Gencebay)	-	11	12	-	-	11,6
			%21,73	%26,08	%30,43	%21,73	

Tablo 4’de, araştırmada ulaşılan bağlama eğitimcilerinin araştırma kapsamındaki tüm eserlere yönelik görüşleri yer almaktadır. Eserler, düzey ortalamaları en düşüğe en yükseğe gidecek şekilde sıralanmaktadır. Ayrıca düzey ortalamalarının hangi zorluk düzey grubuna girdikleri de en sağdaki “Zorluk Düzeyi” sütununda belirtilmiştir. Tablo 4’den anlaşılacağı üzere; örneğin beşinci sırada yer alan “Kaleden Kaleye Şahin Uçurdum” eseri hakkında katılımcıların %4,34’ü eser hakkında fikirlerinin olmadığını, %13,04’ü eseri 1. zorluk derecesinde gördüğünü, %26,08’i 2. zorluk derecesinde, %13,04’ü 3. zorluk derecesinde, %43,47’si 4. zorluk

derecesinde gördüğünü belirtmişlerdir. Buna göre, bu esere yönelik genel zorluk derecesinin aritmetik ortalaması da 2,95 olarak gerçekleşmiştir. Bu bulgulara göre eser, araştırmacılar tarafından belirlenen üç ana düzeyden (“Başlangıç”, “Orta”, “İleri”) başlangıç grubunda yer almaktadır. Tablo 4’deki bulguları okumaya yönelik bu örnek yorumdan sonra her eser için 261 ayrı yorumda bulunulması tablodaki bulguların pratik anlamda anlaşılabilirliğinin zor olacağı düşüncesinden hareketle tablodaki bulgular sınıflandırılarak yorumlanacaktır.

Tablo 4’de görüldüğü üzere; araştırma kapsamındaki 261 eserden 28’i Başlangıç düzeyi eser olarak belirlenirken, 183’ü Orta düzey, 50’si ise İleri düzey olarak belirlenmiştir. Elde edilen eserler üzerinde dağılımın normal olmadığı, Orta düzey eserlerin sayısının diğer iki düzeydeki eserlerin sayısından oldukça fazla olduğu görülmektedir. Eserlerin düzey ortalamaları dikkate alınarak yapılan sıralamada, birinci sırada bulunması sebebiyle en kolay olduğu düşünülen eserin 2,21 ortalamasıyla “Uzun İnce Bir Yoldayım” olduğu görülmektedir. 260-261. sırada bulunan ve en zor olduğu düşünülen eserlerin, 11,6 ortalamasıyla “Nihavend Üvertür” ve “Naz Nazı” isimli eserler olduğu görülmektedir. Başlangıç düzeyini oluşturan eserler kendi içlerinde incelendiğinde, bu düzeyin en kolay eseri, aynı zamanda 2,21 oranıyla araştırmanın en düşük ortalamasına sahip “Uzun İnce Bir Yoldayım” iken, bu düzeyin en zor eseri ise 4,35 ortalamasıyla “Tırnana” olarak görülmektedir. Orta düzeyde yer alan eserler kendi içlerinde incelendiğinde, bu düzeyin en kolay eserinin 4,5 ortalamaya sahip “Bir Fındığın İçini” olduğu görülürken, bu düzeyin en zor eseri ise 8,47 ortalaması ile “İndim Geldim Silifke’den Buraya” olarak görülmektedir. İleri düzeyde yer alan eserler kendi içlerinde incelendiğinde, bu düzeyin en kolay eserinin 8,53 ortalama ile “Kahvenin Önünden Gelir Geçersin” olduğu, en zor eserlerin ise 11,6 oranıyla araştırmanın en yüksek ortalamasına sahip olan “Nihavend Uvertür” ve “Naz Nazı” eserleri olduğu görülmektedir.

Araştırmada kapsamındaki 261 eserden 96’sı, çalışma grubunu oluşturan bağlama eğitimcilerinin tamamı tarafından bilinmektedir. Geriye kalan 165 eserin ise, değişen yüzdelik oranlarda bilinmemeye durumları söz konusudur. Yapılan inceleme sonucunda ortaya çıkan başka bir durum ise şudur;

Öğretim elemanları tarafından yapılan değerlendirmeler neticesinde, ileri düzey eserler bağlama eğitiminde yer alan yöresel tavrı öğretimi açısından incelendiğinde, tezene tavrı arasında zorluk düzeylerine göre hiyerarşik bir düzen ortaya çıkmıştır. Buna göre; ileri düzey eserler incelendiğinde, bağlama eğitiminde yer alan yöresel tavrı öğretimi açısından öğretim elemanları tarafından yapılan değerlendirmeler neticesinde tezene tavrı arasında zorluk düzeylerine göre bir sıralama da ortaya çıkmıştır. Buna göre; ileri düzey olarak belirlenen eserlerin çoğunluğunu ağırlıklı olarak Azerbaycan, Konya, Silifke ve Yozgat yöresi ezgilerinin oluşturduğu görülmüştür. Bunun yanında özgün saz eserlerinin de (longa, sirto, uvertür vb.) bu grupta yer almaktadır. Bunun sebebi olarak, belirlenen eserlerin metronom hızının, tezene yapılarının (tril, çırpma, takma vb.) ve parmak ajilitesi (çeviklik) gerektiren müzikal oluşumların, seviye açısından öğrenciyi zorlayacak düzeyde olmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Nitekim çoğunluğu orta düzey grubunda yer alan zeybek tezenesi ezgilerinden yalnızca dört örneğin ileri düzey grupta yer almasındaki en büyük etkenin, bu ezgilerin tril başta olmak üzere içerisinde 32’lik veya 64’lük ezgisel kalıpları barındırması olduğu söylenebilir.

Orta düzey eserler incelendiğinde, bu düzeyin ilk basamaklarında yer alan eserlerin halk oyunlarına eşlik niteliği taşıyan (halay, ağırlama, bar, oyun havası vb.) eserler olduğu göze çarpmaktadır. Devamında yer alan eserlerin büyük çoğunluğu, bünyesinde tavrı konusunu barındığı için eserler bu bağlamda değerlendirilmiştir. Buna göre, eserler yöresel tavrı kullanımı açısından incelendiğinde, ilk basamaklarda Teke ve Karadeniz tavrılarının ağırlıkta olduğu, orta basamakta Kırşehir tavrının yoğun olarak tercih edildiği, ileri basamakta Konya, Yozgat, Azeri ve Kayseri tezene tavrılarının yer aldığı görülmektedir. Zeybek tavrı örnekleri ise, düzey içerisinde hemen hemen her basamakta yer almaktadır.

Başlangıç düzey eserler incelendiğinde, bu düzeyin ilk basamaklarında yer alan eserlerin, herhangi bir yöresel tavrı içermeyen kırık hava türünde eserler olduğu, devamında yer alan eserlerin büyük çoğunluğunun ise halay ve bar ezgilerinden oluştuğu göze çarpmaktadır. Eserlerin hepsi incelendiğinde 261 eserin 188’i sözlü, 73’ünün ise sözsüz/enstrümantal türde olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç

Araştırma sonucunda, lisans düzeyi bozuk düzeni bağlama eğitiminde kullanılan 261 eser tespit edilmiştir. Bu eserler, TRT repertuarında bulunan sözlü ve çalgısal eserler, TRT repertuarı dışındaki anonim veya bestecisi belli olan eserler ve uluslararası nitelikli eserler şeklinde çeşitlilik ve zenginlik arz etmektedir. Bu zenginliğin, öğrencilerin teknik düzeyine göre eser seçiminde bağlama eğitimcilerine daha esnek davranabilecekleri bir bakış açısı sağlayacağı ve buna bağlı olarak tekdüzelikten kurtulup aynı seviyedeki öğrencilere gerektiğinde kişisel beğenilerini de dikkate alarak farklı eserler icra ettirebilecekleri ve bu durumun da öğrencinin motivasyonunu olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Mesleki müzik eğitimi veren kurumlardaki lisans düzeyindeki bozuk düzeni bağlama eğitiminde kullanılan repertuarların içeriği incelenip birbirleriyle karşılaştırıldıklarında; başlangıç düzeyindeki temel çalım tekniklerini öğretmeyi amaçlayan eserlerin benzerlikler taşıdığı ancak, başlangıç sonrası orta ve ileri düzeylerde ise kullanılan öğretim programlarının farklılık gösterdiği gözlemlenmektedir. Söz konusu farklılık, eğitimcinin kendi bilgi ve tecrübesine dayanarak hazırladığı öğretim materyallerinin (metot vb.) çeşitliliği ve bakış açısından kaynaklanmaktadır (Ekim, 2019). Yapılan değerlendirmeler neticesinde bağlama eğitimcilerinin puanlama esnasında oldukça yakın, birbirleriyle tutarlı puanlar verdikleri görülmüştür. Verilen puanlar sayısal açıdan incelendiğinde düzeyler arasındaki eser dağılımında normal bir dağılım bulunmadığı görülmektedir. Çalışmanın verilerini oluşturan 261 adet eserin, büyük çoğunluğunun Orta düzey eserlerden oluştuğu bunu takiben ileri düzey ve başlangıç düzeyi eserler geldiği sonucuna varılmıştır. Başlangıç düzeyinde eserlerin büyük çoğunluğu halaylardan oluşmakta iken, orta düzey eserlerin çoğunluğunu sözlü eserler oluşturmaktadır. Nitekim bu durum literatürde yer alan birçok bağlama metodunda da aşamalı olarak görülmektedir (Ekici, 2018; Haşhaş, 2017; Kalender ve Keskin, 2018; Yaşar, 2015). Sözsüz/Enstrümental olarak çoğunlukla ileri düzeyde çeşitli eserler bulunsa da sayısal olarak azlığı dikkat çekmektedir. Bu durum, bütün TRT THM repertuarı içerisinde sözsüz/enstrümental eserlerin oranının sözlü eserlere göre çok daha düşük olmasının yansıması olarak gösterilebilir. Haşhaş (2020) çalışmasında TRT THM repertuarında 9 adet sözsüz/enstrümental tür olduğunu ifade etmektedir.

Araştırmada tespit edilen eserlerin çoğunluğu herhangi bir enstrüman için yazılmamış olup sözlü gelenek içerisinde ifade edilen/aktarılan eserlerden oluşmaktadır. Bu bakımdan lisans düzeyinde verilen bağlama eğitimi ders içeriğinin ve programdaki geleneksel müziklerin ağırlığının nitelik ve nicelik açısından yeterli olmadığı düşünülmekte (Demirkaya, 2015) ve buna bağlı olarak THM’de genel olarak müzikal unsurların veya çalgısal icra boyutunun söz unsuruna oranla ikinci plana atıldığını ve bu durumun sonucunda da genel olarak enstrümental açıdan sözlü türlere oranla bir hayli eksiklik olduğunu söylemek mümkündür (Haşhaş, 2020, s. 20). Nitekim yazılı ve basılı literatürde bu konu ile ilgili yeterli miktarda çalışma olmadığı, yapılan çoğu çalışmanın ise genellikle başka enstrümanlardan aktarım usulüyle uyarılma türünde eserler olduğu görülmektedir (Ekici, 2018; Özdek, 2014; Haşhaş, 2017; Haşhaş, 2020). Çalgısal eserlerin bağlama eğitiminde kullanılması ile bu doğrultuda çalışmaların yapılması, bağlama ailesi çalgılarının icrası için tek sesli veya çok sesli özgün eserler bestelenmesi, toplu icra (orkestra) için düzenleme çalışmalarının yapılması ile bu alanda zengin bir repertuar meydana getirilmesi ve bu alanda yapılacak çalışmaların vakit kaybetmeden bağlama öğretim programlarına alınması gerektiği düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında ortaya çıkan bir diğer önemli sonuç ise tavrı kavramı özelinde meydana gelen sıralamadır. Buna göre, bağlama öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda yöresel tavrıların öğretimi hususu için kısmen de olsa bir tavrısal zorluk sıralaması da ortaya çıkmıştır. Geçmişte yapılan bazı çalışmalarda (Demirkaya, 2015, s. 75), öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda “Zeybek tavrı” akabinde “Konya tavrı” ile tavrı öğretimine başlandığı sonucuna varılmıştır. Bu çalışmada ise elde edilen bulguların değerlendirilmesi neticesinde “Teke ve Karadeniz tavrı” gibi tezene tavrıların diğerlerine oranla daha basit olduğundan yola çıkılarak tavrı öğretimine bu tezene tavrılarıyla başlanması gerektiği, buna karşın, zorluk derecesi olarak “Konya, Azeri, Yozgat ve Kayseri” tavrıların en zor tezene tavrı oldukları sonucuna varılmıştır. Bu durumun, Algı (2006)’nın ifade ettiği gibi, takma, dairesel hareket, tril, gibi icra şekilleri ile tempolu ve 6/8, 12/8 gibi ritmik yapıların öğrencilerin algılamasında meydana getirdiği zorluklardan kaynaklı olduğu söylenebilir.

Bu çalışma ile bağlama eğitiminde eser seçimine yönelik fikir verecek bir repertuar modeli önerilmiştir. Bu modelin uygulanması ile daha düzenli ve programlı bir öğretim gerçekleştirilerek bağlama eğitiminde beklenen kazanımlara ulaşılmasında daha etkili bir yol izleneceği düşünülmektedir. Oluşturulan repertuar modeli, belirtilen teknik düzeyler göz önünde bulundurularak her sınıfa ve seviyeye uygun baraj eserlerinin de belirlenmesine yardımcı olabileceği düşünülmektedir. Çalışmada oluşturulan repertuar arşivi ile bağlama eğitimcilerinin kendi repertuarlarında bulunmayan eserleri belirlemelerine ve kısmen de olsa gidirmelerine olanak sağlanabilecek, buna ek olarak gelecekte yapılacak bu ve benzeri çalışmalarla her bir öğretim elemanı diğer meslektaşlarının öğretim uygulama ve yöntemleri hakkında bilgi sahibi olabilecektir. Ülkemizde üniversitelerin mesleki müzik eğitimi verilen bölümlerinin lisans programında uygulanan bağlama eğitiminde kullanılan repertuar göz önüne alındığında bu ve benzer çalışmalar yapılarak bağlama repertuarının genişlemesine ve daha da zenginleştirilmesine olanak sağlanmalı, daha kapsamlı ve sistematik bir bağlama öğretim arşivinin oluşmasına katkıda bulunulmalıdır.

Kaynakça/References

- Algı, S. (2006). *Üniversitelerimizin Eğitim Fakültelerine Bağlı Müzik Eğitimi Ana Bilim Dallarında Bağlamada Yöresel Tezene Tavırlarının Kullanım Durumlarına Yönelik Bir Çalışma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Behar, C. (2015). *Osmanlı/Türk Musikisinin Kısa Tarihi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Behar, C. (2016). *Aşk Olmayınca Meşk Olmaz*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Bulut, F. (2008). *Piyano Eğitiminde Geleneksel Türk Halk Müziği Kaynaklı Eserlerin Seslendirilmesine Yönelik Oluşturulan Bir "Çoklu Analiz Modeli" ve Bu Modelin Öğrenci Başarısı Üzerine Etkileri* (Yayımlanmamış doktora tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Demirkaya, E. (2015). *Müzik Eğitimi Ana Bilim Dallarında Bireysel Çalgı Bağlama Derslerinde Konya Tavrının Öğretilme Durumu* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Duygulu, M. (2014). *Türk Halk Müziği Sözlüğü*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Ekici, S. (2018). *Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikleri*. Ankara: Yurt Renkleri Yayınları.
- Ekim, G. (2002). *Bağlamanın Tarihsel Gelişimi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Ege Üniversitesi, İzmir.
- Ekim, G. (2019). Geçmişten Günümüze Bağlama ile İlgili, Resmi İcra ve Eğitim Kurumundaki Uygulamalar Çerçevesinde Bir Değerlendirme. *Turkish Studies* 14(4), 2235-2241.
- Gazimihâl, M. G. (1975). *Ülkelerde Kopuz ve Tezeneli Sazlarımız*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Haşhaş, S. (2017). *Uzun Sap Bağlama Metodu-Bozuk Düzeni*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Haşhaş, S. (2020). *Türk Halk Müziğinde Enstrümantal (Sözsüz) Türler*. İstanbul: Efe Akademi Yayınları.
- Iglewicz, B. & Hoaglin, D. C. (1993). *How To Detect and Handle Outliers*. Milwaukee, WI: ASQC Quality Press.
- Kalender, C. ve Keskin, L. (2018). *Uzun ve Kısa Sap Bağlama Eğitimi*. Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Kaynar, Ü. (1996). *Türk Halk Kültürü ve Halk Müziği*. İstanbul: Egemen Matbaacılık.
- Oral, M. (2010). *Bağlamada Belli Başlı Yöresel Tavırların İcrasında Bozuk Düzen ile Bağlama Düzeni Arası Transpozisyonda Oluşan Duyum Farklılıkları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Ögel B. (1991). *Türk Kültür Tarihine Giriş*. Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- Özata, C. (2019). *Başlangıç Düzeyi Bağlama Eğitiminde 'Programlı Öğretim Modeli'nin Çalma Performansına Etkisi: Halk Eğitim Merkezi Örneği* (Yayımlanmamış doktora tezi), Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

- Özdek, A. (2014). *Bağlama İçin Etüt Egzersiz ve Eserler*. Ankara: Gerçek Şahıs/Plaka Matbaacılık.
- Özkan, B. ve Özkan Y. (2017). *R ile Programlama*. İstanbul: Papatya Yayıncılık.
- Püsküllüoğlu, A. (2004). *Arkadaş Türkçe Sözlük (8. Baskı)*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F.G. (2011). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. (2012). *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tuncer, M. (2003). *9-11 Yaş Çocuklarında Viyola Eğitimi Üzerine, Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu*. İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Uslu, M. (1996). *Türkiye de Çalgı Eğitiminin Yaygınlaştırılmasında ve Geliştirilmesinde Çok Sesli Müzik Eğitimi Görüşü*, II. Ulusal Eğitim Sempozyumu. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Yaşar, S. (2015). *Temel Bağlama Öğretimi Yöntem ve Teknikler*. Afyon: Kocatepe Akademi Yayınları.
- Yılmaz, A. (2011). *Günümüzde Profesyonel Bağlama İcrasında Değişimler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Yılmaz, Ö. (2015). *Makam, Çok Seslilik ve Yöresel Tavrılar Kapsamında Bağlama'da Düzenler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.